

Mintzoaren kaltetan

Pandemia-garaiko konfinamenduan egindako bideo-grabazio bat aitzakia hartuz, gogoeta laburra egin du Andoni Egañak *Berria* egunkarian argitaratutako artikuluan. Gogoeta hori hizpide hartuta, honako ariketa hauek egiteko aukera duzu sekuentzia didaktiko honetan:

- Gaiari hasiera emateko taula osatu.
- *Mutu* artikulua irakurri eta galderei erantzun.
- *Begirada* hitzaren konbinazioak aztertu eta adierak landu.
- Testuaren ideiak ordenatu eta nola antolatua dagoen aztertu.
- Artikulua idatzi.

Fredrik Solli Wandem. Pixabay

1. Mugikorra eta jokabideak

Badakizu mugikorraren erabilerarekin lotutako zein ekintza den delitu? Irakurri aukerak eta osatu taula.

Ekintzak	Delitua da	Ez da delitu
Bullyng- edo jazarpen-bideoak sareetara igotzea. Delitu bat egiten ari zarenean, egiten ari zaren hori grabatzea. Zuk beste batzuekin dituzun elkarrizketak grabatzea. Zure seme-alaben mugikorra miatzea. Etengabe mezuak bidaliz, norbaitekin astuna izatea. Laguntza ez ematea argazkiak edo grabaketak egiten dituzun bitartean. Jende ospetsua espazio publikoetan grabatzea.		

2. Gogoeta

Andoni Egaña konfinamendu-garaian idatzi zuen artikulua hau. Testuinguru hartan honako pasadizo hau izan zen albiste:

“Covid-19a duen emakume bat atxilotu dute Zurriolako hondartzan, surf egiten ari zela berrogeialdia hausteagatik. Atxilotuak mehatxuak egin dizkio salaketa jarri eta atxilotuak grabatu duen erabiltzaileari.”

Irakurri Egañaren gogoeta eta erantzun galderei.

Mutu

berria

Biak markakoak: salatua eta salataria. Etxean behar zukeenean Zurriolako hondartzan surfean ari zenaz eta haren irudiak hartu eta hedatu zituenaz ari naiz. Bigarrenaren joerari nahi nioke luzatu begirada. Ze sukarraldi du jendeak den-dena grabatu eta konpartitzeko? Ez dut ulertzen. Zer irabazten du horrekin? Ez dakit. Sumatzen dut ni-ni kontua dela nini kontua baino gehiago.

Galdu, aldiz, kontaketaaren plazera galtzen du, milaka urtetan pertsonaren ezaugarriak behinena izan den hori. Kontatzen duenak bere neurritik ekartzen du kontatua, eta horretarako ez du begirik behar, begirada baizik. Beroarena erantsiko dio batzuetan; suspensea lortzen ahaleginduko da hurrena; nahi duen une-tokietan egingo ditu ahots-keinu azpimarrak. Errealitate bat birstortzen ari da, entzule duenak beste norbaiti kontatzean, hark ere bere erara, berriz sortuko duena.

Begia gehitxo luzatze honek mihia kamustuko digu. Beti pentsatu izan dut kontatzen iaioa izateko ez dagoela kontatuari buruz asko jakin beharrik. Gutxi jakinda hobe da ia. Disimulatzen trebatua izatea aski da. Orain, dena dakigun honetan, ez dago tresneria landu hori martxan jarri beharrik ere. Surflariaren pasartera itzuliz, pertsonaren inbentu gorena, mintzoa, pikutara doala esango nuke...

Andoni Egaña. 2020ko irailak 15

a) Zein da Egañaren tesi nagusia, eta non ageri da testuan?

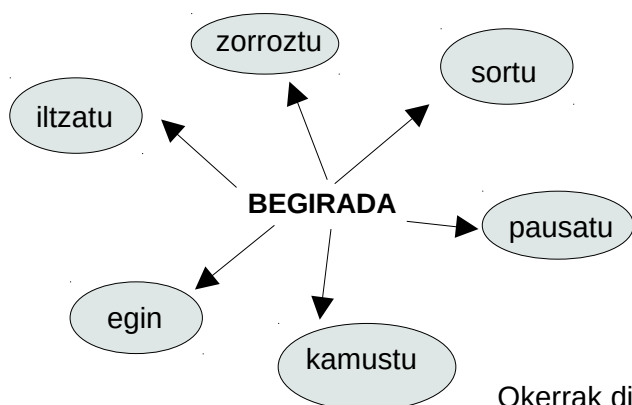
b) Ados zaude dioenarekin? Adierazi eta arrazoitu erantzuna labur hiruzpalau lerrotan.

3. Begirada

a) *Begirada* erabilita ikus testuan baliatzen diren egitura hauek. Zer esanahi du nabarmendutakoak kasu bakoitzean?

1. Bigarrenaren joerari **luzatu nahi nioke begirada**. (.....)
2. Kontatzen duenak bere neurrira ekartzen du kontatua, eta horretarako ez da begirik behar **begirada** **baizik**. (.....)

b) Zein aditzekin konbina daiteke *begirada* hitza, guztiekin? Zehaztu zeinekin **EZ** den konbinatzen.

Argazkia: giselaatje. Pixabay

Okerrak dira:

c) Adierazi zein den konbinazio bakoitzaren esanahi zehatza zeure hitzak erabiliz:

1. Egañak salatariaren jokaerari **luzatu dio** begirada.

Egañak salatariaren jokaerari jarri dio arreta

2. Iristen diren mezuetan begi-bistan ez dagoena ikusteko, begirada **zorroztu beharko dugu**.

.....

3. Dokumentalak Gursen **pausatu du** begirada, hau da, Espainiako gerra zibilak eragindako desplazatuak hartzeko eraiki zen kanpamentuan.

.....

.....

4. Dikotomietan oinarritzen diren eztabaidek paisaia lanbrotu eta epe luzeko begirada **kamusten dute**.

.....

.....

5. Albiste txarra zekarrela konturatu nintzen eta begirada **iltzatu nion**.

.....

.....

4. Nola adierazi

a) Erreparatu testuaren egiturari eta ordenatu testuan ageri diren bost ideiak ordena egokian:

1. Gertakariaren berri eman eta arretagunea definitu.

2. Idazleak bere tesia adierazi: irudiak hitzari hartu dio tokia.

3. Salatariak irabazteko zer duen adierazi.

4. Idazleak salatariaren jokabideaz harridura adierazi.

5. Salatariak galtzeko zer duen adierazi.

Ideen ordena

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

b) Adierazi bost ideia horiek nola dauden banatuta testuaren hiru paragrafoetan.

Lehenengo paragrafoan dauden ideiak:

Bigarren paragrafoan dauden ideiak:

Hirugarren paragrafoan dauden ideiak:

Argazkia: Raul Ruiz. Pixabay.

5. Aldatu begirada

Idatzi gertakari beraren gaineko antzeko gogoeta eskema berari jarraituz, baina **salatuaren jokabidean pausatuz** begirada. Eskema horren arabera erantzun galderei: zehaztu salatuak zer izango lukeen irabazteko, zer galtzeko eta eman zeure tesia.

1. **Sarrera:** Gertakariaren berri eman eta arretagunea definitu.
2. **Salatuaren jokabideak zer dauka irabazteko?**.....
3. **Salatuaren jokabideak zer dauka galtzeko?**
4. **Tesia:**

Baliatu Egañak erabilitako sarrera zure artikuluari sarrera emateko, eta jarri izenburu bat.

IZENBURUA:

Biak markakoak: salatua eta salataria. Etxean behar zukeenean Zurriolako hondartzan surfean ari zenaz eta haren irudiak hartu eta hedatu zituenaz ari naiz. **Lehenengoaren** joerari nahi nioke luzatu begirada.

ERANTZUNAK

1. Mugikorra eta jokabideak

Ekintzak	Delitua da	Ez da delitu
Bullyng- edo jazarpen-bideoak sareetara igotzea.	✓	
Delitu bat egiten ari zarenean, egiten ari zaren hori grabatzea.	✓	
Zuk beste batzuekin dituzun elkarriketak grabatzea.		✓
Zure seme-alaben mugikorra miatzea.	✓	
Etengabe mezuak bidaliz, norbaitekin astuna izatea.	✓	
Laguntza ez ematea argazkiak edo grabaketak egiten dituzun bitartean.	✓	
Jende ospetsua espazio publikoetan grabatzea.		✓

2. Gogoeta

a) Egañak dio irudiari garrantzi handiegia ematen diogula gaur egun, eta irudiak tokia kendu diola hitzari. Kontakizunak berak duen aberastasuna galtzen ari garela dio, "inbentu gorena" dena galtzen ari garela, alegia. Tesia azken paragrafoan ematen du, artikularen amaieran.

3. Begirada

a) 1. Bigarrenaren joerari jarri nahi diola arreta.

2. Kontatzeko moduak du garrantzia: zer azpimarratzen den, zer nabarmentzen, zer eransten... eta abar.

b) Ez dira zuzenak: begirada sortu eta begirada egin.

Begirada zorroztu (begirada findu, zuzen begiratu, arretaz begiratu), begirada iltzatu (begirada zorroztu, begira-begira gelditu), begirada pausatu (zerbaitetan arreta jarri, zerbaiti erreparatu), begirada kamustu (begirada eskastu, oztopatu, urritu).

c) Adibidez:

Iristen diren mezueta begi-bistan ez dagoena ikusteko, **arreta handiagoa jarri beharko dugu.**

Dokumentalak **Gursen jarri du arreta /Gursi erreparatu dio....**

Dikotomietan oinarritzen diren eztabaidek paisaia lanbrotu eta **epe luzera ikustea oztopatzen dute.**

Albiste txarra zekarrela konturatu nintzen eta **begira-begira gelditu nintzaion.**

4. Nola adierazi

Ideien ordena:

1. Gertakarien berri eman eta arretagunea definitu.
2. Idazleak salatariaren jokabideaz harridura adierazi.
3. Salatariak irabazteko zer duen adierazi.
4. Salatariak galtzeko zer duen adierazi.
5. Idazleak bere tesia adierazi: irudiak hitzari hartu dio tokia.

Lehenengo paragrafoan:

1. Gertakarien berri eman eta arretagunea definitu.
2. Idazleak salatariaren jokabideaz harridura adierazi.
3. Salatariak irabazteko zer duen adierazi.

Bigarren paragrafoan:

4. Salatariak galtzeko zer duen adierazi.

Hirugarren paragrafoan:

5. Idazleak bere tesia azaldu: irudiak hitzari hartu dio tokia.